

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції

«ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ»

Епоха природничих досліджень Поділля:
історія, теорія, практика

Photo - Sergiy Kovalenko

м. Кам'янець-Подільський
9-11 жовтня 2018 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»
ТОВАРИСТВО ПОДІЛЬСЬКИХ ПРИРОДОДОСЛІДНИКІВ І ПРИРОДОЛЮБІВ

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ

Випуск 5

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
міжнародної науково-практичної конференції

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ

**Епоха природничих досліджень Поділля:
історія, теорія, практика**

(м. Кам'янець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року)

Кам'янець-Подільський
2018

УДК 338. 48

Н.П. Стецько

КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

*stetzko@gmail.com**Тернопільський національний педагогічний університет імені**Володимира Гнатюка м. Тернопіль, Україна*

Україна має перспективу поживлення санаторно-курортного лікування та оздоровлення. Яке бути проходити шляхом розвитку внутрішнього туризму та міжнародного, які є основними гравцями на ринку туристичних послуг країни.

Вихідною аксіомою для подальшого розвитку санаторно-курортного господарства України мають стати державна концепція розвитку галузі і вдале економічне регулювання.

Концепція розвитку передбачає такі принципи. Розвиток санаторно-курортних послуг тісно пов'язаний з раціональним використанням природних територій курортів, які мають мінеральні та термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропу лиманів та озер, акваторію моря, кліматичні, ландшафтні та інші умови, сприятливі для організації відпочинку та оздоровлення, лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань. З метою розв'язання зазначених завдань необхідно провести медико-біологічну оцінку якості природних лікувальних ресурсів, а також еколого-економічну оцінку природних територій курортів як складової частини національного багатства країни для:

- створення кадастру природних лікувальних ресурсів;
- ефективна оцінка рекреаційного потенціалу;

- доцільність функціонування рекреаційного природокористування у регіоні;
- інвестиційної привабливості території тощо.

Основою розвитку інфраструктури курортів є гідромінеральна база на основі кадастру затверджених запасів. Однак є санаторно-курортні заклади, які сформувались стихійно без серйозного їх обґрунтування. З метою оцінки та затвердження запасів гідромінеральних ресурсів для санаторно-курортних закладів, що використовують природні лікувальні ресурси з незатвердженими запасами, необхідно здійснити геологорозвідувальні роботи та провести пошуки інших гідромінеральних ресурсів для розширення профілактичних та лікувальних послуг. Нерівномірний розподіл водовідбору за ділянками і технічна недосконалість свердловин призводять до нераціонального використання мінеральних вод на окремих родовищах.

Подекуди проходять і інші процеси, коли для вивчення родовищ мінеральних вод та затвердження запасів щодо них витрачено значні кошти, а родовища використовуються не в повному обсязі.

Значна частина родовищ мінеральних вод експлуатується лише для промислового розливу у пляшки. Необхідно вирішити питання щодо обмеження використання пластикової тари для розливу мінеральної води. Деякі фасовані мінеральні води доцільно використовувати в санаторно-курортних закладах місцевостей, або у закладах практичної охорони здоров'я регіонів, де згідно з медичним зонуванням існує необхідність їх вживання та профілактичного застосування за нозологічними показниками (наприклад у зонах радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи).

Оцінка сучасного використання мінеральних вод, лікувальних грязей, інших природних лікувальних ресурсів може бути проведена на підставі моніторингу цих корисних копалин. Результати досліджень дадуть змогу створити кадастр природних лікувальних ресурсів. Це, у свою чергу, буде базисним матеріалом опрацювання прогнозних оцінок перспективності природних лікувальних ресурсів [8].

Логістика курортів (транспорт, зв'язок, комунальне господарство) потребує розв'язання територіальних, соціально-економічних, екологічних проблем і завдань, які пов'язані з розподілом і визначенням пріоритетних напрямів використання природних лікувальних ресурсів і пошуками шляхів збалансування міжгалузевих інтересів, вирішенням питань розміщення курортного, житлового, соціального, інженерно-транспортного, комунального та інших видів будівництва, відтворення культурно-історичної спадщини, охорони та збагачення природного середовища курортів.

Ефективне енергетичне використання курортів багато в чому залежить від витрат на паливно-енергетичні ресурси, збереження яких є предметом державної політики. Залежно від умов розвитку більшість курортів не має традиційних джерел енергії. Тому виникає необхідність ширшого впровадження на курортних територіях нетрадиційних видів енергетики. Передбачається ліквідація енергетичного дефіциту курортів за рахунок застосування енергозберігаючих технологій, відтворюваних і нетрадиційних джерел енергії, встановлення лічильників обліку тепла, гарячої та холодної води, газу. Це в свою чергу сприятиме підвищенню якості екологічного стану курортів [9].

Розвиток і поетапне становлення курортів, конкурентоспроможних на світовому ринку, неможливий за існуючого режиму водопостачання. Для розв'язання проблем водозабезпечення необхідно здійснити комплекс таких заходів:

- кардинальна зміна логістики об'єктів водогосподарського комплексу;
- застосування сучасних технологій очищення води та залучення додаткових джерел водопостачання;
- поетапна заміна існуючих аварійних мереж водопостачання і водовідводу, створення системи автоматизації та диспетчеризації водопостачання курортних об'єктів незалежно від суб'єктів господарювання;

- проведення розвідувальних робіт для визначення нових запасів підземних вод для питного водопостачання та проведення кадастру місцевих джерел;

- створення замкнених систем водозабезпечення як частини безвідходних технологій;

- реконструкція існуючих та будівництво нових каналізаційних споруд.

Для сталого функціонування курорту необхідне створення відповідної нормативної бази, яка складається із системи стандартів та інших нормативних документів, моніторингу ресурсного потенціалу та нормативно-правових актів.

Збереження екологічної системи курортів залежить від раціонального використання рекреаційних ресурсів з урахуванням їх унікальності та вразливості.

Комплексне оновлення інфраструктури та економічне відтворення виробничого потенціалу курортно-рекреаційного комплексу може бути здійснено лише за рахунок залучення масштабних інвестицій (як внутрішніх, так і зовнішніх). Для прибуткових санаторно-курортних закладів модернізація може бути здійснена за рахунок використання власних накопичень (прибуток, амортизаційні відрахування). Проте обсяг цих накопичень не забезпечує покриття навіть мінімальних потреб економічного простого відтворення.

З метою виходу на новий рівень відносин слід:

- створити економічні умови та нормативно-правову базу для забезпечення відтворення виробничо-економічного потенціалу курортів та їх природних лікувальних ресурсів;

- розробити та впровадити комплекс заходів з метою залучення інвестицій для розвитку курортів;

- забезпечити поступову прозору приватизацію оздоровчих та санаторно-курортних закладів (крім спеціалізованих санаторіїв), у першу чергу нерентабельних та тих, що перебувають в оренді;

- удосконалити організацію діяльності санаторно-курортних закладів, спрямовану на зменшення витрат з їх утримання та здешевлення вартості путівок.

З метою залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій планується:

- здійснення резервування рекреаційних територій для реалізації масштабних інвестиційних проектів;

- широке проведення тендерів та надання земельних ділянок під забудову об'єктами рекреації з пайовою участю щодо розвитку інженерної та загальнокурортної інфраструктури;

- подальше розширення асортименту послуг, що надаються на курортах.

Збільшення місткості, створення комфортності санаторно-курортних закладів позитивно впливатиме на економічне становище населення регіону, де розташована курортна територія, підвищення зайнятості населення, прискорення розвитку інженерної та соціальної інфраструктури.

Для забезпечення процесу приватизації оздоровчих та санаторно-курортних закладів необхідно застосовувати чіткі механізми визначення ринкової вартості об'єктів згідно із законодавчими та нормативно-правовими актами з питань оцінки.

Доцільно розглянути соціально-економічні наслідки запровадження акціонування та корпоратизації на територіях державних санаторно-курортних закладів, наприклад, на базі об'єктів незавершеного будівництва, виведених з експлуатації корпусів, невикористаних площ з визначенням державної частки акцій та збереження контрольного пакета за державою [1].

З метою захисту майнових інтересів держави необхідно провести інвентаризацію санаторно-курортних закладів незалежно від форми власності та підпорядкування, їх земельних ділянок, переглянути умови змін власника державних закладів на відповідність законодавству.

Дотримання Концепції сприятиме:

- створенню правових, економічних та управлінських механізмів реалізації конституційних прав громадян на охорону здоров'я та відпочинок;

- забезпеченню доступності та ефективності санаторно-курортного лікування та відпочинку широких верств населення;
- формуванню ринкових платних послуг у санаторно-курортній галузі, діяльності санаторно-курортних та оздоровчих закладів незалежно від форми власності та підпорядкування;
- зберіганню, раціональному використуванню і відтворюванню цінних природних лікувальних ресурсів;
- розвитку інженерної інфраструктури курортів;
- організації ефективного управління курортами;
- підтримці високого і сталого кон'юнктурного попиту на санаторно-курортні та оздоровчі послуги;
- удосконаленню інвестиційної політики в санаторно-курортній галузі;
- збереженню кадрового потенціалу, модернізації матеріальної, наукової, лікувальної і природної бази санаторно-курортної галузі;
- визначенню принципів надання санаторно-курортних та туристичних послуг закладами курортно-рекреаційного комплексу на рівні світових стандартів.

Планується створення оптимальної системи надання доступного та ефективного санаторно-курортного лікування і відпочинку для широких верств населення відповідно до гарантованого рівня медико-санітарної допомоги, забезпечення потреб громадян України та іноземців курортно-рекреаційними послугами на рівні світових стандартів, а також екологічно збалансованого і ефективного природокористування.

З цією метою необхідно здійснити реструктуризацію санаторно-курортної галузі на основі науково обґрунтованих потреб населення у різних видах відновлювального лікування, медичної реабілітації та оздоровлення, упорядкування мережі санаторно-курортних закладів [4].

Для цього слід здійснити комплекс таких заходів:

- екологічне обґрунтування навантаження на природні ресурси;

- створення і впровадження державних кадастрів природних територій курортів та природних лікувальних ресурсів, ведення їх моніторингу;
- дотримання уніфікованих державних стандартних методик у галузі лікування та медичної реабілітації на курортах;
- координація діяльності санаторно-курортних та оздоровчих закладів незалежно від форми власності та підпорядкування;
- санітарне очищення курортів;
- забезпечення повної інформованості громадян України та іноземців про курортно-рекреаційні можливості України, поліпшення стратегії маркетингу та просування санаторно-курортних послуг на внутрішньому і зовнішньому ринку, у тому числі шляхом адаптації маркетингових стратегій до сучасної практики надання санаторно-оздоровчих послуг.

Створення єдиної системи управління санаторно-курортної галузі має забезпечити перегляд критеріїв та умов акредитації санаторно-курортних закладів, які на даний час відображають якість роботи кабінетів або відділень фізіотерапії лікувально-профілактичного закладу, але не стосуються рівня лікування у санаторно-курортних закладах. Необхідно створити Головну комісію державної акредитації санаторно-курортних (оздоровчих) закладів при Державному департаменті з питань діяльності курортів центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я [4].

У процесі реформування санаторно-курортної галузі досягнення науки вбачаються рушійною силою, що забезпечує всебічне обґрунтування необхідності перебудови галузі, визначення прогностичних потреб населення у санаторно-курортному лікуванні, медичній реабілітації та оздоровленні, а також розроблення заходів щодо їх поліпшення.

Список використаних джерел

1. Демиденко О.В. *Нормативно-правове регулювання діяльності в санаторно-курортній галузі України // Держава та регіони. – 2011 р. – № 1. – С. 224-228.*

2. *Державна служба туризму і курортів України.* – www.tourism.gov.ua
3. *Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу. Навчальний посібник.* – К.: Альтерпрес, 2004. – 192 с.
4. *Концепція розвитку санаторно-курортної галузі.* – <http://www.ufoz.ukrmed.info/CMpro-p-p-93-page.html>
5. *Курортні ресурси України.* / Під ред. проф. М.В. Лободи. – К.: Укрпрофоздоровниця, «Тамед», 1999. – 334 с.
6. *Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. Наукове видання.* – Львів: НАН України., 1999. – 78 с.
7. *Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторовий аспект).* – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
8. *Курортні ресурси України / під ред. проф. М.В. Лободи.* – К. : Укрпрофоздоровниця, «Тамед», 1999. – 334 с.
9. *Санатории Украины [Електронний ресурс].* – Режим доступу: <http://sanatorium.panoskop.net/>

<i>Лихолат В.К., Чернюк Г.В.</i> МЕТАХРОННІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИХ ПРОЦЕСІВ	268
<i>Лісовський А.С.</i> ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	274
<i>Мариняк Я.О.</i> ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	281
<i>Матуз О.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	290
<i>Матвійчук Б.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ТЕРИТОРІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	296
<i>Мисько В.З.</i> РЕКРЕАЦІЙНІ ЛАНДШАФТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»: СУЧАСНИЙ СТАН ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ	301
<i>Олійник Р.В., Шевченко О.Г., Свиницька А.І., Костирко І.О.</i> ТЕМПЕРАТУРНІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНОМУ КЛІМАТІ ПОДІЛЛЯ	307
<i>Назарук М.М.</i> ПРИРОДНІ УМОВИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВЩИНИ)	313
<i>Новицька С.Р.</i> ПРИРОДНІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ: ПІДХОДИ ТО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ	317
<i>Ситник О., Хлевнюк О., Дяченко С.</i> ГЕОТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ГАЙВОРОНСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	324
<i>Стецько Н.П.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ	334
<i>Танасійчук О.Я.</i> ГЕОЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВОДОСХОВИЩА НА ПРИКЛАДІ С. ГОРОШОВА	342
<i>Царик П.</i> ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ЕЛЕМЕНТІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	348
<i>Царик П.Л., Дем'янчук П.М., Каплун І.Г., Чернюк Г.В.</i> ТАКСОНОМІЧНІ РІВНІ ЗОНАЛЬНИХ ЕКОТОНІВ ПОЛІССЯ	355